

# Triller



BRUSSEL 

De wereld houdt niet op met draaien. Hoewel men geen inspanningen gespaard heeft om al de gegevens in deze gids uitgebreid te testen en te actualiseren, is het niet uitgesloten dat je ter plaatse vaststelt dat bepaalde gegevens in deze gids toch al opnieuw gewijzigd zijn. We zouden het daarom bijzonder op prijs stellen als je ons op de hoogte brengt van eventuele wijzigingen, zodat we de eerstvolgende herdruk op een correcte manier kunnen aanpassen. Dank bij voorbaat. Ons adres:

### **trotter**

Uitgeverij Lannoo                      Lannoo Nederland  
Kasteelstraat 97                      Postbus 614  
B-8700 Tielt                              NL-6800 AP Arnhem

**e-mail: [trotter@lannoo.be](mailto:trotter@lannoo.be)**

**[www.trotterclub.com](http://www.trotterclub.com)**

De prijscategorieën die in de Trottergidsen worden gebruikt, zijn steeds afgestemd op het land. De uitgever kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten of de gevolgen ervan.

**vertaling** Ilse Van Huis

**ontwerp binnenwerk** Studio Lannoo

**opmaak binnenwerk** Imago Mediabuilders, Amersfoort

**omslagfoto** © [www.atomium.be](http://www.atomium.be) – iStockphoto – sabam2013

**oorspronkelijke titel** Le Guide du Routard – Bruxelles

**oorspronkelijke uitgever** Hachette, Paris

**directeur** Philippe Gloaguen

**stichters** Philippe Gloaguen en Michel Duval

**hoofdredacteur** Pierre Josse

**adjunctredacteurs** Benoît Lucchini en Amanda Keravel

**redacteurs** Olivier Page, Véronique de Chardon, Isabelle Al Subaihi, Anne-Caroline Dumas, Carole Bordes, André Poncelet, Marie Burin des Rozières, Thierry Brouard, Géraldine Lemauf-Beauvois, Anne Poinsot, Mathilde de Boisgrollier, Gavin's Clemente-Ruiz, Alain Pallier en Fiona Debrabander

© Hachette (alle rechten voor vertaling, reproductie en bewerking gereserveerd voor alle landen.), Nederlandse tekst Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2014

© Cartografie Hachette Tourisme, cartografie Brussel centrum: Aqualterra

**[www.lannoo.com](http://www.lannoo.com)**

D/2014/45/164 – ISBN 978 94 014 1027 4 – NUR 512

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.



# Inhoud

<b>Veelgestelde vragen</b>	7
<b>Wat je niet mag missen</b>	8
<b>Geschiedenis</b>	11
<b>Praktische info</b>	23
<b>Reizen naar Brussel</b>	23
<b>Brussel praktisch</b>	25
ABC van Brussel	24
Budget	25
Feesten en feestdagen	26
Formaliteiten	27
Geldzaken	28
Gezondheid	28
Informatie over voorstellingen, vrije tijd, uitgaan	29
Internet en interessante internetsites	31
Klimaat	31
Nuttige adressen en telefoonnummers	32
Post	33
Rondleidingen	33
Tabak	35
Talen	35
Telefoneren	35
Vervoer in Brussel	38
<b>Slapen</b>	45
<b>Eten</b>	57
Brusselse wafels eten, speculaas kopen en een ijsje eten	72
<b>Iets drinken en Brusselaars ontmoeten</b>	75
<b>Luisteren naar muziek</b>	84
<b>Een avondje dansen</b>	86
<b>Winkelen</b>	89


<b>De belangrijkste bezienswaardigheden</b>	94
<b>In de Vijfhoek</b>	95
De Grote Markt	95
L'Îlot Sacré	107
Rond het Îlot Sacré	112
De Oude Haven en het Begijnhof	114
Van de boulevards naar de kathedraal	118
De Zavel en de buurt van het Koninklijk Paleis	123
Musea van de Kunstberg	131
Van het Koningsplein naar de Grote Markt	143
De stripgevels	145
De Marollen	148
<b>Enkele leuke uitstapje buiten de Vijfhoek</b>	153
Elsene	153
Sint-Gillis	161
Ter Kamerenbos	162
Ukkel	163
In de buurt van Vorst	164
De Europawijk	164
De musea in het Jubelpark	168
Het westen van Brussel	174
Anderlecht	176
Koninklijk domein van Laken	177
De Heizelbuurt	180
Schaarbeek	182
Sint-Lambrechts-Woluwe en Sint-Pieters-Woluwe	183
<b>Register</b>	186
<b>Fotoverantwoording</b>	190
<b>Lijst van kaarten en plattegronden</b>	191

denberg en de aanpalende straten vormen de 1ste grote bouw-  
werf. In Oostenrijk bestijgt **Jozef II**, een verlicht despoot, de  
troon en zorgt voor een reorganisatie van het gerecht, de handel  
en de industrie. We zitten nu in een overgangperiode die uitein-  
delijk zal duren tot het einde van het ancien régime en die wordt  
afgesloten met de oprichting van de Verenigde Belgische Staten  
in 1790. De tijdelijk verdreven Oostenrijkers halen nog eens  
krachtig uit voordat ze het land definitief verlaten onder druk van  
de legers van de Franse Republiek. Vanaf 1795, tijdens de Franse  
overheersing, was Brussel de **hoofdplaats van het departe-  
ment van de Dijle**. De Revolutie maakt een einde aan de voor-  
rechten en lanceert de Rechten van de mens door een nieuw in-  
stitutioneel, economisch, sociaal en juridisch systeem in te  
voeren dat voor het eerst binnen het politieke debat een stem  
geeft aan het volk. De Revolutie drukt haar stempel op de admi-  
nistratie, maar introduceert ook het metrieke stelsel en het ge-  
bruik van papieren geld. De middeleeuwse vestingwerken wor-  
den met de grond gelijk gemaakt; alleen de Hallepoort blijft nog  
over. Brussel vervult nu samen met Den Haag de rol van hoofd-  
stad van dit nieuwe politieke geheel.

Met de oprichting van de **Generale Maatschappij** wordt tij-  
dens deze periode de weg van een industriële revolutie voorbe-  
reid, waardoor België in de 19de eeuw de 2de grootste economi-  
sche macht van het vasteland wordt.

## **DE HOOFDSTAD VAN EEN NIEUWE STAAT**

In 1830 lopen de spanningen hoog op door het verwerpen van het  
calvinisme en de Nederlandse cultuur en als gevolg van de discrimi-  
natie waarvan de Belgen het slachtoffer zijn, en het verlies van  
de Franse markt voor de liberale industriëlen. Het volk komt in op-  
stand tegen de Nederlanders. Tijdens de nacht van 24 op 25 augustus  
begint de Belgische **revolutie**. Na een harde strijd in het Park



Nu een vreedzaam park, maar in 1830 het strijdtoneel van de Belgische revolutie: het park van Brussel.

van Brussel nemen de Hollanders de benen. Op een conferentie in Londen beslissen de Europese mogendheden om België onafhankelijk te maken. Brussel wordt de hoofdstad van het nieuwe land dat kiest voor een parlementaire monarchie. Na wat getalm legt Leopold van Saksen-Coburg en Gotha op 21 juli 1831 de eed af.

De industrialisering zorgt voor de aanleg van nieuwe wijken en de uitvoering van enorme openbare werken. Onder invloed van de vrijmetselaarsloge wordt de Vrije Universiteit van Brussel opgericht. Tijdens de 2de helft van de 19de eeuw worden onder impuls van de koningen Leopold I en Leopold II stations gebouwd die moeten zorgen voor een dicht netwerk van treinverbindingen naar alle uithoeken van het land. De 1ste trein op het continent reed van Brussel naar Mechelen (1835). Er wordt een kanaal uitgegraven tot in Charleroi waardoor het steenkool- en het ijzer/staalbekken van het zuiden een verbinding krijgt met Antwerpen. Brussel verandert grondig: er komt een algemene verdeling

- In Nederland:

**T-Mobile** ☎ 0800 7111

**Orange** ☎ 0800 0550

**KPN** ☎ 0800 0507

## VERVOER IN BRUSSEL

### Te voet

Binnen de Vijfhoek kun je je het beste te voet verplaatsen. De afstanden zijn kort, maar je moet wel rekening houden met een licht hoogteverschil.

### Metro, bus, tram

De Brusselse vervoermaatschappij MIVB beschikt over metro's, trams en bussen, waarvoor je dezelfde kaartjes kunt gebruiken.

☎ 070 23 2000 (€0,30/min.)

**mivb.be**

Het stedelijk openbaar vervoer werkt grosso modo van 6.00-24.00 u. Bij de Dienst voor Toerisme en in metrostations kun je een overzichtskaartje krijgen. De metro is een efficiënt vervoermiddel. Wat bussen en trams betreft: soms kun je volgens ons beter wandelen, vooral als het om korte afstanden gaat.

- **Kaartjes kopen:** in bepaalde krantenkiosken, aan de loketten en de automaten in de metrostations, in bussen en trams (alleen het ticket voor 1 rit) en in de NMBS-stations van het Brussels Gewest. De metro herken je aan een witte 'M' op een blauwe achtergrond.

- **Kaartjes voor 1 (€2), 5 (€7,70) of 10 (€13,50) ritten:** elk kaartje is 1 uur geldig en je kunt van het ene vervoermiddel op het andere overstappen. Je kunt het zelfs voor de trein gebruiken (binnen de zone van de MIVB). 65-plussers reizen gratis, net als kinderen jonger dan 6 jaar, als ze begeleid worden door een volwassene.

- **Dagkaart:** €6,50.

- **Noctis:** op de nachtbussen, die rijden van vrijdag tot zondag, kun je reizen met alle MIVB-vervoerbewijzen. De bussen van het nachtnet vertrekken om het halfuur en rijden tot ca. 2.00-2.45 u 's ochtends naar alle uithoeken van de stad. Alle bussen vertrekken bij de Beurs.



## *Kunst in de metro*

Terwijl je je ondergronds verplaatst, ontdek je werken van Pol Bury in het station Beurs, van Alechinsky en Dotremont in het station Anneessens en van Jacques Moeschal in het Zuidstation. Hergé siert het station Stockel, terwijl Pol Mara, Jean-Michel Folon en Jo Delahaut in station Montgomery aanwezig zijn. Bij de Dienst voor Toerisme en aan het station Naamse Poort kun je een brochure krijgen waarop alle stations en hun kunstenaars vermeld staan.  
[www.stib.be/kunst-metro-art](http://www.stib.be/kunst-metro-art).





De Beenhouwersstraat is een aaneenschakeling van 'toeristische' restaurants.



# Eten

**In Brussel is het geen enkel probleem** om goedkoop tussendoor iets te eten. In de straten die naar de Grote Markt leiden, zijn heel wat smakeloze snackbars, maar ook een reeks kroegen en restaurantjes (zie hieronder) die het peil van de ordinaire vreetschuur overstijgen. Handig om te weten is dat de goede en zelfs de zeer goede restaurants op weekdays 's middags een goedkope dagschotel aanbieden. Het is natuurlijk geen volledig menu, maar meestal ruim voldoende. Leve de dagschotel dus, zelfs in de duurdere tenten (die dan dus ook in de categorie 'goedkoop' of 'doorsneeprijs' kunnen worden opgenomen, 's avonds vallen ze dan weer onder 'heel luxueus').

Denk ook eens aan de 'kantines' van de musea. De meeste bieden zeer aantrekkelijke lunches. Onze favorieten hebben we telkens bij de musea zelf geplaatst. Je hoeft het museum niet te bezoeken om er te kunnen eten.

## **De Belgische frietjes en de 'fritkotten'**

Je kunt er niet naast kijken! Voor de beste frietkramen staat op elk uur van de dag een lange rij. Naast 'fritkotten' vind je in Brussel ook heel wat pitatenten, bv. op de Kaasmarkt (**plattegrond centrum C2**). Pita's zijn aan een kant opgesneden,

platte broodjes waar je allerlei soorten groenten en vlees in stopt. Eenvoudig, lekker, niet duur en... typisch Brussels. Nog een Brusselse specialiteit: de *mitraille*, een stokbrood gevuld met een hoop vlees, sla, tomaat, saus naar keuze en... frieten. Hiermee stil je zelfs de grootste honger. Een paar adressen:

Gezellige terrasjes op het Sint-Gorikspein



sluiten? Op de bovenste brug of vlak boven de golven kun je je laten meevoeren op de tonen van een rustig jazzmuziekje met een glaasje jenever of Fernet Branca in de hand, terwijl je de andere passagiers, allemaal al een eind in de dertig, kunt gadeslaan. In het weekend is er vanaf 2.00 u 's morgens veel volk. Jazzconcertjes (soms gratis) op zaterdag of zondagmiddag rond 17.00 u.

#### **LE FONTAINAS**

(plattegrond centrum, B2, 184)

Kolenmarkt, 1000

☎ 02 503 31 12

*Ma.-vrij. open 11.00-0.30 u; in het we. 11.00-2.00 u.* Een sympathieke kroeg waar studenten elkaar ontmoeten om samen een koffie of een thee te drinken, misschien zelfs een warme chocolademelk of een biertje. Nu eens een leergierige sfeer, dan weer eerder homofiel en soms ook echt bruisend, afh. van het uur.

#### **LE CERCLE DES VOYAGEURS**

(plattegrond centrum, C2, 182)

**Lievelovewrouwbroersstraat 18, 1000** ☎ 02 514 39 49

*Dag. open 10.00-14.00 u (zo. 16.00 u), 18.30-22.30 u. Lunchformule €14, avondmenu €30. Gerechten €15-22. Brunch op zondag.* Een adres dat we je niet mogen onthouden want het is een trefpunt van trotters uit de hele wereld. Mooi neokoloniaal interieur met een wereldkaart aan het plafond en grote bruinleren zetels. Ook de plaatselijke bevolking en toeristen komen hier graag. Je kunt er een glas drinken, een quiche of een Braziliaans gerechtje eten, een beetje grasduinen in reisdocumentatie en kennismaken met een of andere collega-globetrotter. In de kelder zijn er geregeld tentoonstellingen, concerten en lezingen. Een leuke plek.

#### **JAVA BAR**

(plattegrond centrum, B2, 163)

Op de hoek van de Sint-Goriksstraat en de Groot Eilandstraat, 1000

*Alleen geopend op vrij. en zat. 20.00-3.00 u (soms tot 6.00 u).*

Ook louter windowshopping behoort tot de mogelijkheden.





# Winkelen

**De meeste winkels** gaan om 9.00 of 10.00 u open en sluiten rond 18.00 of 19.00 u. De meeste supermarkten zijn open tot 20.00 u en op vrijdag zelfs tot 21.00 u. Op zo. is zogoed als alles gesloten (behalve in het centrum), maar de night shops kunnen je dag en nacht uit de brand helpen. Brussel heeft een heel compleet aanbod winkels. Om je een handje te helpen (niet om je tassen te dragen!), geven we je enkele tips.

## LEESVOER


Strips natuurlijk! Stripfanaten en verzamelaars zullen niet weten waar te kijken! Liefhebbers van oude boeken kunnen heerlijk rondneuzen in de bakken van *galerie Bortier* of in gespecialiseerde winkels in de Zuidstraat.

## LEKKERS OM TE ETEN EN TE DRINKEN

- De bekendste merken pralines (Leonidas, Neuhaus, Jeff de Bruges enz.) bevinden zich in de Sint-Hubertusgalerijen, in en rond de Grote Markt, en op het Grote Zavelplein.
- De *couques* (luxebroodjes) en koekjes in alle goede banket-

bakkerijen, de *speculoos*, de *pain d'épices* en de *pain à la grecque*. Het beste adres: *Dandoy*, vlak bij de Grote Markt.

- Ontelbaar veel streek- en abdijbieren; geuzebier uit Brussel.

 **LAURENT GERBAUD**  
(plattegrond centrum, C3, 210)

Ravensteinstraat 2D,  
naast BOZAR, 1000

 02 511 16 02

[info@chocolatgerbaud.be](mailto:info@chocolatgerbaud.be)

*Dag. open 10.30-19.30 u (later op concertavonden). Gesl. eind juli-half aug. Welkom in de tempel, het mekka van de*



## STADHUIS

(plattegrond centrum C2 en plattegrond Grote Markt A1)

☎ 02 279 43 65, [bruxelles.be](http://bruxelles.be)

*Enkel op bepaalde dagen en op bepaalde uren te bezoeken. Prijs: €5.* Uiteraard het belangrijkste gebouw van de Grote Markt. Het is opgericht (1402-1455) in zuivere flamboyante gotiek. Het interieur werd grotendeels vernield in 1695, maar de structuur bleef als bij wonder gespaard. De linkervleugel is langer dan de rechtervleugel, doordat de vleugels niet op hetzelfde ogenblik werden gebouwd en doordat op het ogenblik van de bouw van de rechtervleugel enkele huizen verhinderden om deze even lang te maken als de linkervleugel. De 97 m hoge toren wordt beschouwd als een pareltje van burgerlijke gotische kunst. Op de spits staat de patroonheilige van de stad, Sint-Michiël die de draak velt. Als je goed kijkt, zul je zien dat de toegangspoort niet precies onder de toren staat. Er wordt verteld dat de architect, toen hij zich van zijn fout bewust werd, zich van de toren heeft gestort. De goede Jean Van Ruysbroeck is in feite gewoon in zijn bed gestorven, lang na het beëindigen van de werken. De asymmetrie is te verklaren door het feit dat de architect een eerder in 2 opeenvolgende fasen opgetrokken gebouw moest recupereren.

Je bezichtigt een 20-tal zalen en galerijen, met schilderijen, borstbeelden, schitterende wandtapijten... De meeste van die kunstwerken dateren uit de 18de eeuw en vormen een uitzonderlijk patrimonium: wandtapijten van Van der Borgh, schilderijen die het oude Brussel voorstellen, zolderingen met de wapenschilden van de gilden...



De toren van het stadhuis





Koningsplein

## **KONINGSPLEIN** (plattegrond Brussel C-D3)

### Op de Koudenberg


Een in een volmaakt neoclassicistische (en laten we eerlijk zijn vrij saaie) stijl aangelegd plein (eind 18de eeuw). De hele buurt werd aangelegd op initiatief van Karel van Lotharingen, gouverneur van de Nederlanden onder het Oostenrijkse bewind (1749-1780). In het midden zie je een ruitersstandbeeld van Godfried van Bouillon, de beroemde kruisvaarder en koning van Jeruzalem. Aan de oostelijke zijde: de Sint-Jacob-op-Koudenbergkerk in neogriekse stijl. Het was op een podium voor deze kerk dat Leopold I op 21 juli 1831 de grondwettelijke eed aflegde.

## Musea van de Kunstberg

### **KONINKLIJKE MUSEA VOOR SCHONE KUNSTEN VAN BELGIË** (plattegrond Brussel C3)

Ingang via Regentschapstraat 3 en Koningsplein 1-2

 02 508 32 11, [fine-arts-museum.be](http://fine-arts-museum.be)

 *Park of Centraal Station. Tram 92 en 94; bus 27, 38, 71 en 95. Dag. open 10.00-17.00 u. Gesl. op ma. en feestd. Opgelet: bepaalde zalen zijn gesloten van 12.00-13.00 u, andere van 13.00-14.00 u. Prijs: €8; extra voor tijdelijke tentoonstellingen. Kortingen. Gratis voor kinderen tot 18 jaar. Elke 1ste woe. van de maand vanaf 13.00 u gratis voor iedereen. Verhuur van audiogidsen. Hét grote schilderkunstmuseum van het land, met 20.000 werken (waarvan er 'slechts' 2000 worden tentoongesteld). Het is onmogelijk om elke zaal in detail te bespreken. We zullen dus de belangrijkste stromingen vermelden. Er lopen ook altijd breed opgezette tijdelijke tentoonstellingen. Het museum is een echt doolhof. Vraag een plattegrond. Op de begane grond vind je een heel chique cafetaria en restaurant, evenals een mooi winkeltje.*

### Museum voor oude kunst (15de en 17de eeuw)

De Vlaamse primitieven komen uiteraard uitgebreid aan bod. Een paar voorbeelden: *De boodschap aan Maria* van de Meester van Flémalle, die een gedetailleerde afschildering geeft van het dagelijkse leven. Van Rogier van der Weyden (15de eeuw) een opmerkelijke *Pietà*. Een schitterend tweeluik van Thierry Bouts (15de eeuw), *De gerechtigheid van keizer Otto*. Let op de verfijnde drapering en de uitdrukking op de gezichten... en op het realisme van het roodgloeiende ijzer. Verder grote namen als Memling, Bosch, Cranach... Ook stillevens, een genre dat in de 15de eeuw steeds belangrijker werd. Altijd weer die zorg voor de juiste be-


## Het westen van Brussel



### TOUR & TAXIS

(overzichtskaart A2, 211)

[tour-taxis.com](http://tour-taxis.com)


 *IJzer* (10 min. wandelen vanaf deze halte). De naam is afkomstig van de familie von Thurn und Taxis, oprichters van de post in 1501. Karel V wilde namelijk beschikken over een netwerk voor snelle berichtgeving. Toen het Germaanse rijk ophield te bestaan in 1806, kwam er ook een einde aan het monopolie van deze familie. Daarna werden er op dit terrein een aantal industriële gebouwen opgetrokken. Na een lange periode van verwaarlozing werd dit pareltje van industriële architectuur gerenoveerd. Als je in de buurt bent, ga dan zeker de indrukwekkende gevel bewonderen.



### HEILIG HARTBASILIEK VAN KOEKELBERG

(overzichtskaart, A2)

in Koekelberg

 *Simonis. Dag. open 8.00-17.00 u. Vergis je niet: als iemand je dit religieuze bouwwerk aanbeveelt, is dat vooral vanwege het ongeëvenaarde uitzicht op de stad (€3).* Deze enigszins overladen neo-Byzantijnse constructie werd gebouwd in opdracht van de grote koning-bouwer Leopold II ter gelegenheid van de 75ste verjaardag van de Belgische onafhankelijkheid. Het oorspronkelijke project werd nooit gerealiseerd en in 1926 werd begonnen met een 2de project, dat pas in 1969 werd afgewerkt. Weinig speciaals te melden, met uitzondering van de enorme afmetingen (het 2de grootste christelijke gebouw ter wereld) en binnen enkele moderne glas-in-loodramen.



Heilig Hartbasiliek  
van Koekelberg

 **RENÉ MAGRITTEMUSEUM**  
(overzichtskaart A1, 180)

Esseghemstraat 135, 1090, ☎ 02 428 26 26  
[magrittemuseum.be](http://magrittemuseum.be)

10 min. lopen van metrostation Belgica. Open woe.-zo. 10.00-18.00 u. Prijs: €7. Kortingen. Hier woonde de beroemde surrealistische kunstenaar René Magritte van 1930 tot 1954. Opgepast, je vindt hier weinig werken van de schilder, maar vooral voorwerpen die je een voorstelling van zijn wereld geven. Op de 1ste en 2de verdieping vind je werk van vrienden van Magritte, prettig gestoorde figuren uit de Belgische surrealistische beweging, en zowat 400 documenten en voorwerpen. Heel mooie catalogus.